

PROGRAM
OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO
DLA POWIATU OPOLSKIEGO
NA LATA 2024-2030

SPIS TREŚCI

Rozdział I	
WPROWADZENIE.....	2
Rozdział II	
CHARAKTERYSTYKA POWIATU OPOLSKIEGO.....	3
1. Położenie i demografia Powiatu Opolskiego	4
2. Charakterystyka zdrowia psychicznego mieszkańców powiatu.....	6
3. Struktura zatrudnienia.....	11
4. Zasoby instytucjonalne w zakresie zdrowia psychicznego na terenie Powiatu Opolskiego.....	13
4.1. Ambulatoryjna i stacjonarna psychiatryczna opieka zdrowotna.....	13
4.2. Pomoc społeczna.....	14
4.3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu.....	15
4.4. Domy Pomocy Społecznej.....	16
4.5. Warsztaty Terapii Zajęciowej.....	17
4.6. Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne.....	18
4.7. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.....	19
4.8. Powiatowy Urząd Pracy.....	20
4.9. Placówki oświatowe.....	21
4.10. Fundacje i organizacje pozarządowe.....	21
ROZDZIAŁ III	
CELE PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO.....	23
Rozdział IV	
CELE SZCZEGÓŁOWE I DZIAŁANIA.....	23
1. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz doświadczającym kryzysu psychicznego wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia.....	23
1.1. Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.....	23
1.2. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.....	24
1.3. Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom.....	24
1.4. Przeciwdziałanie uzależnieniom dzieci i młodzieży od nowych technologii cyfrowych.....	25
2. Zapobieganie stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi.....	26
2.1. Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi.....	26
ROZDZIAŁ V	
KOORDYNATOR PROGRAMU.....	26
Rozdział VI	
ADRESACI PROGRAMU.....	26
Rozdział VII	
REALIZATORZY PROGRAMU.....	26
Rozdział VIII	
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	27
Rozdział IX	
MONITORING.....	27
Załącznik. Program zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju CZP oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży z terenu powiatu opolskiego.....	28

I. WPROWADZENIE

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) „zdrowie” definiowane jest jako „stan pełnego, dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego, a nie tylko jako brak choroby lub zniechęcenia”. W tym aspekcie zdrowiem psychicznym jest nie tylko brak zaburzeń psychicznych, ale również stan, w którym osoba zdaje sobie sprawę ze swego potencjału, może sobie radzić ze stresem, pracować efektywnie oraz jest w stanie funkcjonować w społeczeństwie. Zdrowie psychiczne i zaburzenie psychiczne nie są do siebie przeciwstawne, czyli brak rozpoznanej choroby psychicznej nie musi oznaczać posiadania zdrowia psychicznego. Zaburzenia psychiczne są poważnym i narastającym problemem na całym świecie i stanowią ogromne obciążenie dla poszczególnych osób i rodzin, mogą zmniejszać zatrudnienie, wydajność pracy, zwiększać ryzyko przestępczości, wypadków, przemocy domowej, patologii społecznych czy samobójstw. Zaburzenia psychiczne powodują znaczną niepełnosprawność, mimo że mogą nie wpływać na przedwczesną umieralność, z wyjątkiem tych, które prowadzą do samobójstw. Depresja oraz zaburzenia związane z nadużywaniem alkoholu są to dwa, zdaniem WHO, najczęściej występujące zaburzenia psychiczne na świecie. Zaburzenia psychiczne i zaburzenia związane z nadużywaniem substancji psychoaktywnych przyczyniają się do wyjaśniania aż 31% globalnego obciążenia chorobą (ang. *Global Burden of Disease - GBD*), tj. kompleksowej miary stanu zdrowia obejmującej analizę umieralności, niepełnosprawności i czynników zagrażających zdrowiu.

Ogromny negatywny wpływ na zdrowie psychiczne i samopoczucie ludzi na całym świecie wywarła pandemia Covid-19 oraz konieczność czasowego wprowadzenia związanych z nią ograniczeń. Obecnie kolejnym wyzwaniem są negatywne konsekwencje dla zdrowia psychicznego wojny toczącej się w Ukrainie.

Badania nad ogólną kondycją zdrowia psychicznego oraz poziomem odczuwanego stresu wskazują, że w porównaniu z normą sprzed pandemii, stan ten uległ pogorszeniu. Zwraca się uwagę na dominację zaburzeń codziennego funkcjonowania, czyli radzenie sobie z obowiązkami, zadowolenie z wykonywanych zadań, symptomy somatyczne - bóle głowy, wyczerpanie, osłabienie, subiektywne złe samopoczucie, oraz odczuwanie niepokoju i problemy ze snem.

W Polsce zadania zmierzające do poprawy zdrowia psychicznego uregulowane są w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2123 z późn. zm.) i zapewniają je organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. W działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć również inne podmioty, w szczególności organizacje społeczne, stowarzyszenia, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin. W tym zakresie działania polegają w szczególności na:

1. promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
2. zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
3. kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Zadania te są realizowane przez działania określone w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego, który został ustanowiony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz. U. z 2023 r., poz. 2480). Program określa strategię działań mających na celu zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb, a także prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zobowiązanymi do realizacji Programu, poza ministrami właściwymi ze względu na cele Programu, są: Narodowy Fundusz Zdrowia oraz samorządy wszystkich szczebli, w tym samorząd powiatowy.

Zgodnie z wymienionymi wyżej przepisami został opracowany Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Opolskiego na lata 2024-2030, który wyznacza kierunki działania w zakresie poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców powiatu opolskiego.

II. CHARAKTERYSTYKA POWIATU OPOLSKIEGO

1. Położenie i demografia Powiatu Opolskiego

Powiat opolski znajduje się w centrum województwa opolskiego i graniczy ze wszystkimi, poza głubczyckim i kędzierzyńskim, powiatami województwa. Z powiatu wydzielone jest Miasto Opole, tworzące odrębny powiat, tzw. grodzki. Szereg jednostek i instytucji, w tym również w zakresie ochrony zdrowia obsługujących powiat opolski ma siedzibę w Opolu (a więc poza własnym obszarem).

Powiat opolski zajmuje obszar 1534 km² (16,3 % powierzchni województwa). W skład powiatu wchodzi 13 gmin (Chrząstowice, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Komprachcice, Łubniany, Murów, Niemodlin, Ozimek, Popielów, Prószków, Tarnów Opolski, Tułowice, Turawa) z 4 miastami (Ozimek, Niemodlin, Prószków, Tułowice) i 142 sołectwami.

Rys. 1 Mapa powiatu opolskiego

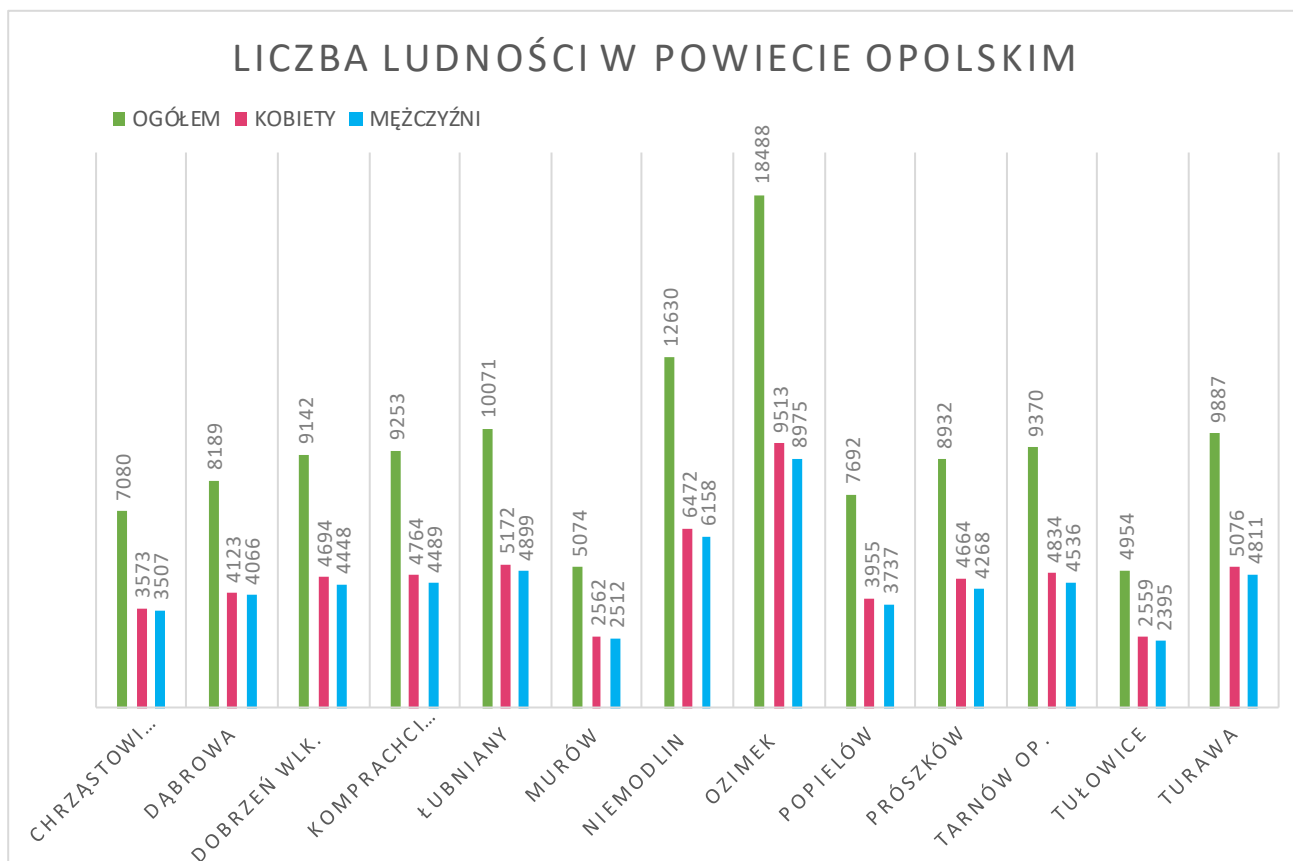
Powiat opolski liczy 120 762 mieszkańców, z czego 51,3% stanowią kobiety, a 48,7% mężczyźni. Stanowi to ok. 12,8 % ludności województwa opolskiego. W latach 2002-2022 liczba mieszkańców powiatu zmalała o 11,2%. Obecnie średni wiek mieszkańców powiatu wynosi 42,9 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa opolskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Określając strukturę ludności powiatu opolskiego 61,8% mieszkańców powiatu jest w wieku produkcyjnym, 16,2% w wieku przedprodukcyjnym, a 22,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Na wsi mieszka ok. 100,5 tys. mieszkańców powiatu (83 %), a w mieście ok. 20,2 tys. (17%). Gęstość zaludnienia w powiecie opolskim wynosi 79 os/km².

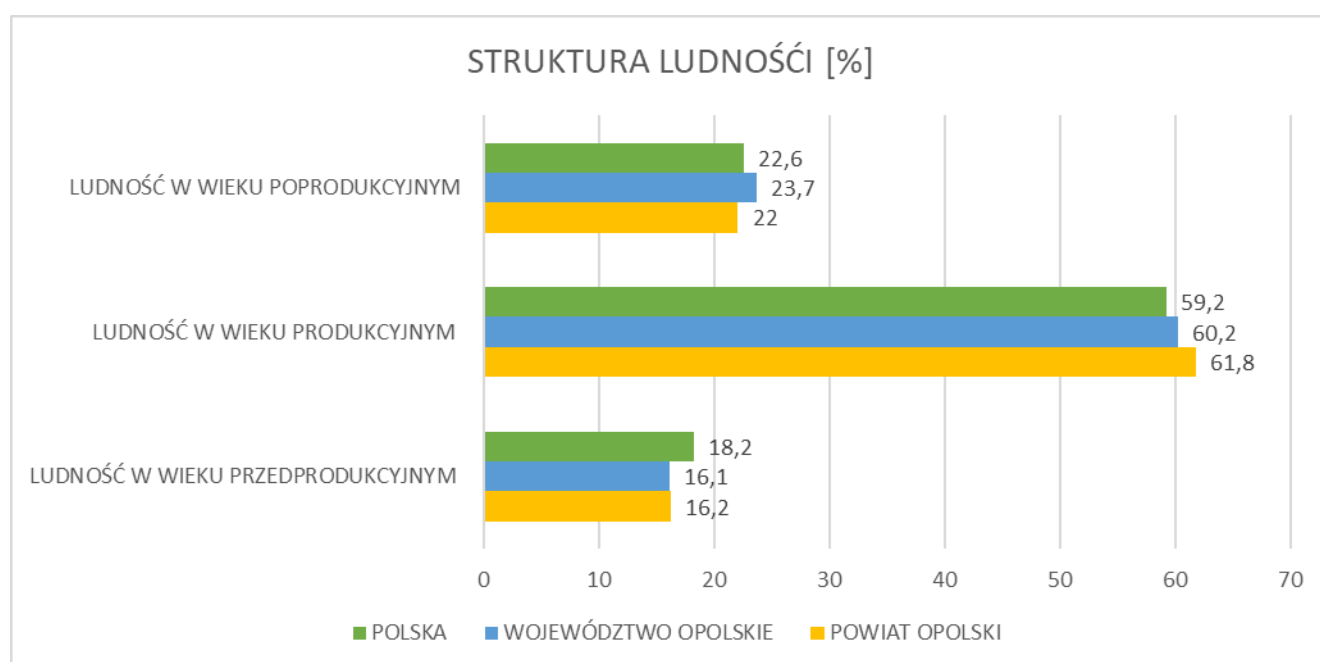
Tabela nr 1. Liczba mieszkańców powiatu opolskiego w poszczególnych gminach

Lp	Gmina	Liczba ludności		
		kobiety	mężczyźni	ogółem
1	Chrzastowice	3573	3507	7080
2	Dąbrowa	4123	4066	8189
3	Dobrzeń Wielki	4694	4448	9142
4	Komprachcice	4764	4489	9253
5	Łubniany	5172	4899	10071
6	Murów	2562	2512	5074
7	Niemodlin	6472	6158	12630
8	Ozimek	9513	8975	18488
9	Popielów	3955	3737	7692
10	Prószków	4664	4268	8932
11	Tarnów Opolski	4834	4536	9370
12	Tułowice	2559	2395	4954
13	Turawa	5076	4811	9887
Ogółem w powiecie		61 961	58 801	120 762

Źródło: www.polskawliczbach.pl wg stanu na dzień 31.12.2022 r.

Źródło: www.polskawliczbach.pl wg stanu na dzień 31.12.2022 r.

Źródło: www.polskawliczbach.pl wg stanu na dzień 31.12.2022 r.

W powiecie opolskim systematycznie spada liczba urodzeń dzieci - przyrost naturalny jest ujemny i wg stanu na koniec 2022 r. wynosił -363. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu - 3,00 na 1000 mieszkańców powiatu opolskiego. W 2022 roku urodziło się 893 dzieci. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosił 0,71 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz nieznacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. Liczba zgonów

w 2022 r. w powiecie opolskim wyniosła 1256 osób, z czego 613 to kobiety a 643 to mężczyźni. Najczęstszą przyczyną zgonów są choroby układu krążenia (ok. 37%) oraz nowotwory (ok. 18%).

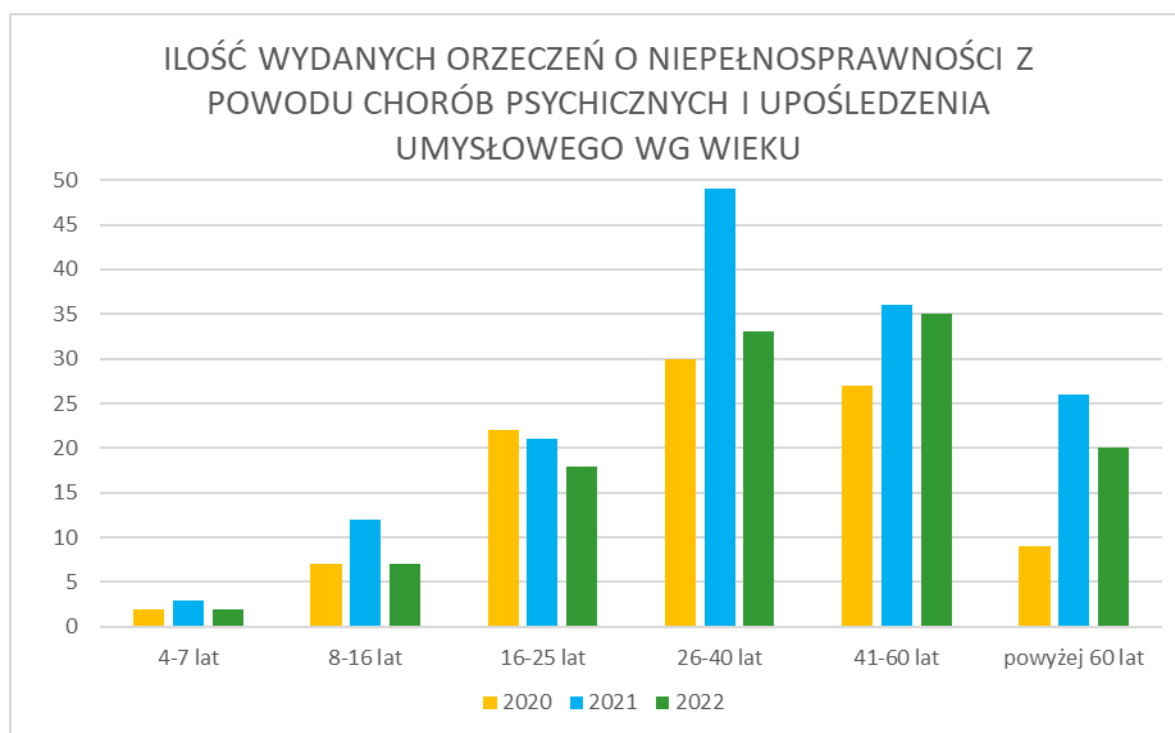
2. Charakterystyka zdrowia psychicznego mieszkańców powiatu

O liczbie mieszkańców powiatu opolskiego cierpiących z powodu zaburzeń psychicznych i upośledzenia umysłowego w pewnym stopniu mogą świadczyć dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w zakresie wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób przed 16 rokiem życia i dla osób powyżej 16 roku życia.

Tabela nr 2. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności mieszkańcom powiatu opolskiego z powodu chorób psychicznych i upośledzenia umysłowego – podział na wiek osób niepełnosprawnych

Rok	Wiek osób niepełnosprawnych						Płeć	
	4-7	8-16	16-25	26-40	41-60	powyżej 60	Kobiety	Mężczyźni
2020	2	7	22	30	27	9	32	65
2021	3	12	21	49	36	26	63	84
2022	2	7	18	33	35	20	54	61

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu

Największą grupę osób w całym przedziale wiekowym z przyznanym orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności z powodu chorób psychicznych i upośledzenia umysłowego stanowią mieszkańcy powiatu opolskiego w wieku 26 – 60 lat. Wśród osób z tego rodzaju zaburzeniami większość stanowią mężczyźni.

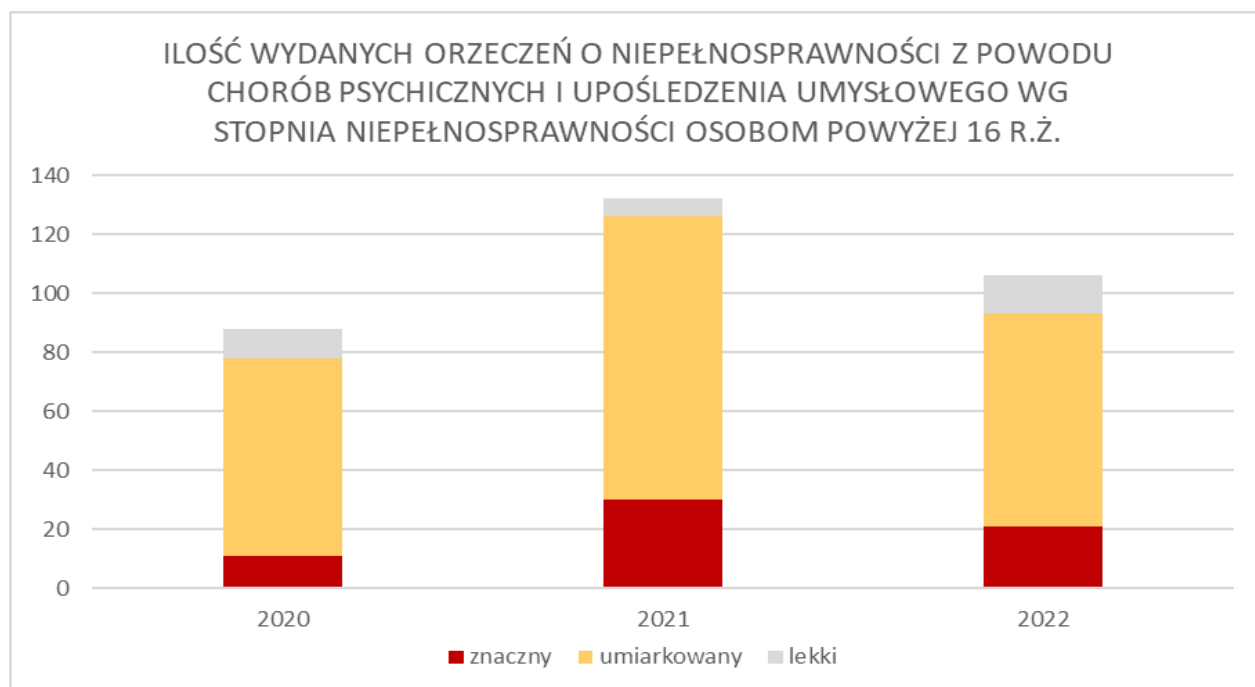
Ze względu na zakres ograniczenia sprawności organizmu najczęściej przyznawanym stopniem niepełnosprawności był stopień umiarkowany, który orzeka się w przypadku, gdy

stan zdrowia fizycznego lub psychicznego nie pozwala na wykonywanie pracy, umożliwia pracę wyłącznie w warunkach pracy chronionej, gdy wymagana jest czasowa lub częściowa pomoc innych osób w pełnieniu przez osobę o ograniczonej sprawności podstawowych ról społecznych.

Tabela nr 3. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności mieszkańcom powiatu opolskiego powyżej 16 r.ż. z powodu chorób psychicznych i upośledzenia umysłowego – podział na stopień niepełnosprawności

Rok	Stopień niepełnosprawności				Płeć	
	znaczny	umiarkowany	lekki	razem	Kobiety	Mężczyźni
2020	11	67	10	88	31	57
2021	30	96	6	132	55	77
2022	21	72	13	106	54	52

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu

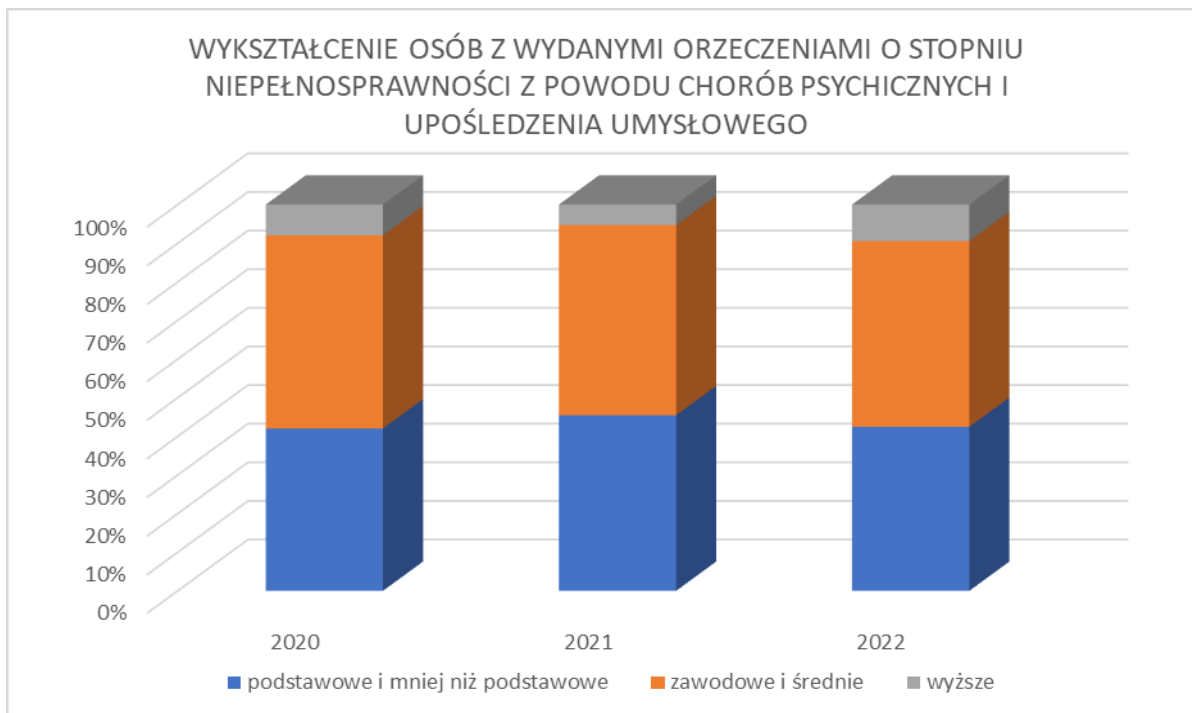
Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu

Tabela nr 4. Wykształcenie i zatrudnienie osób z wydaniem orzeczeniem o niepełnosprawności z powodu chorób psychicznych i upośledzenia umysłowego

Rok	Wykształcenie					Zatrudnienie	
	mniej niż podstawowe	podstawowe	zawodowe	średnie	wyższe	Tak	Nie
2020	16	21	25	19	7	7	81
2021	25	35	33	32	7	18	114
2022	17	28	29	22	10	14	92

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu

Według danych przekazanych przez Opolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia w Opolu, co roku zwiększa się liczba mieszkańców powiatu opolskiego – zarówno osób dorosłych jak i dzieci i młodzieży, leczonych w poradniach psychologicznych i zdrowia psychicznego.

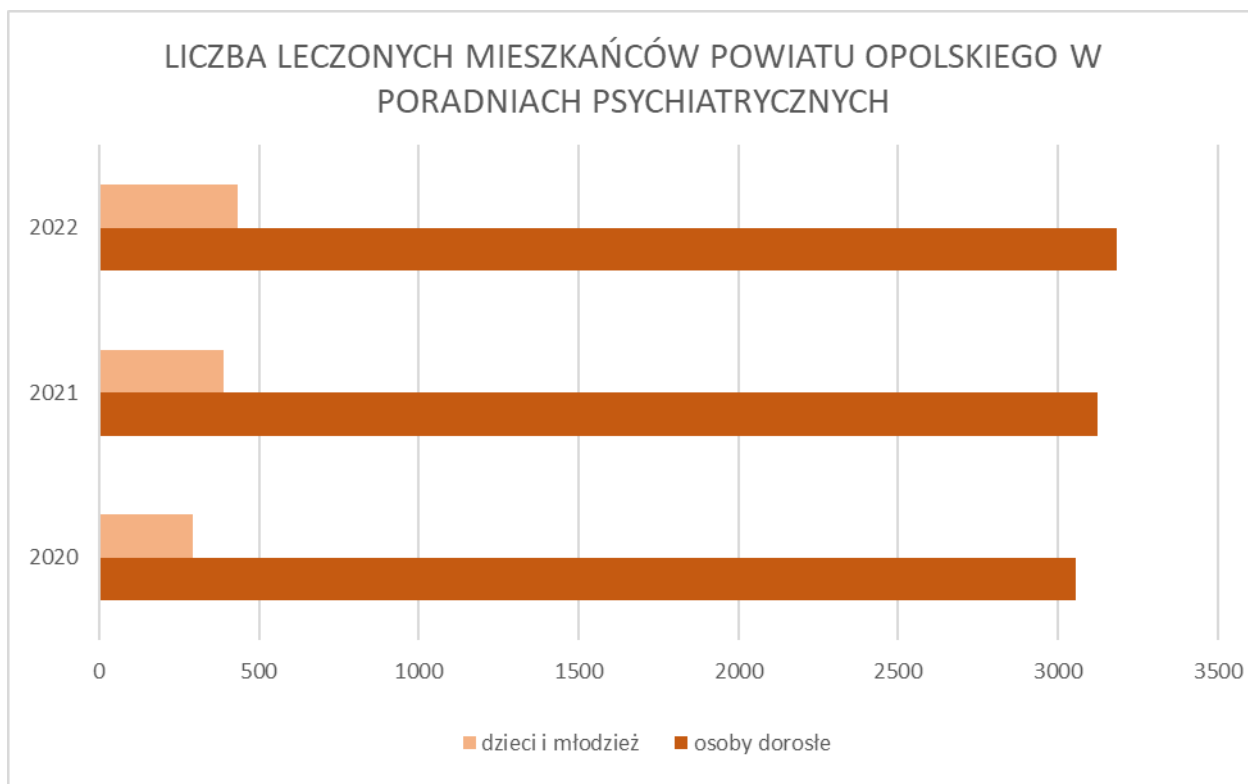
Tabela nr 5. Liczba mieszkańców powiatu opolskiego leczonych ambulatoryjnie w poradniach psychologicznych, psychiatrycznych oraz dla osób uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych

Rok	Leczeni w poradniach psychiatrycznych		Leczeni w poradniach psychologicznych		Leczeni w poradniach dla uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych
	dzieci i młodzież	dorośli	dzieci i młodzież	dorośli	
2020	294	3057	41	32	22
2021	391	3124	155	67	18
2022	433	3186	172	94	13

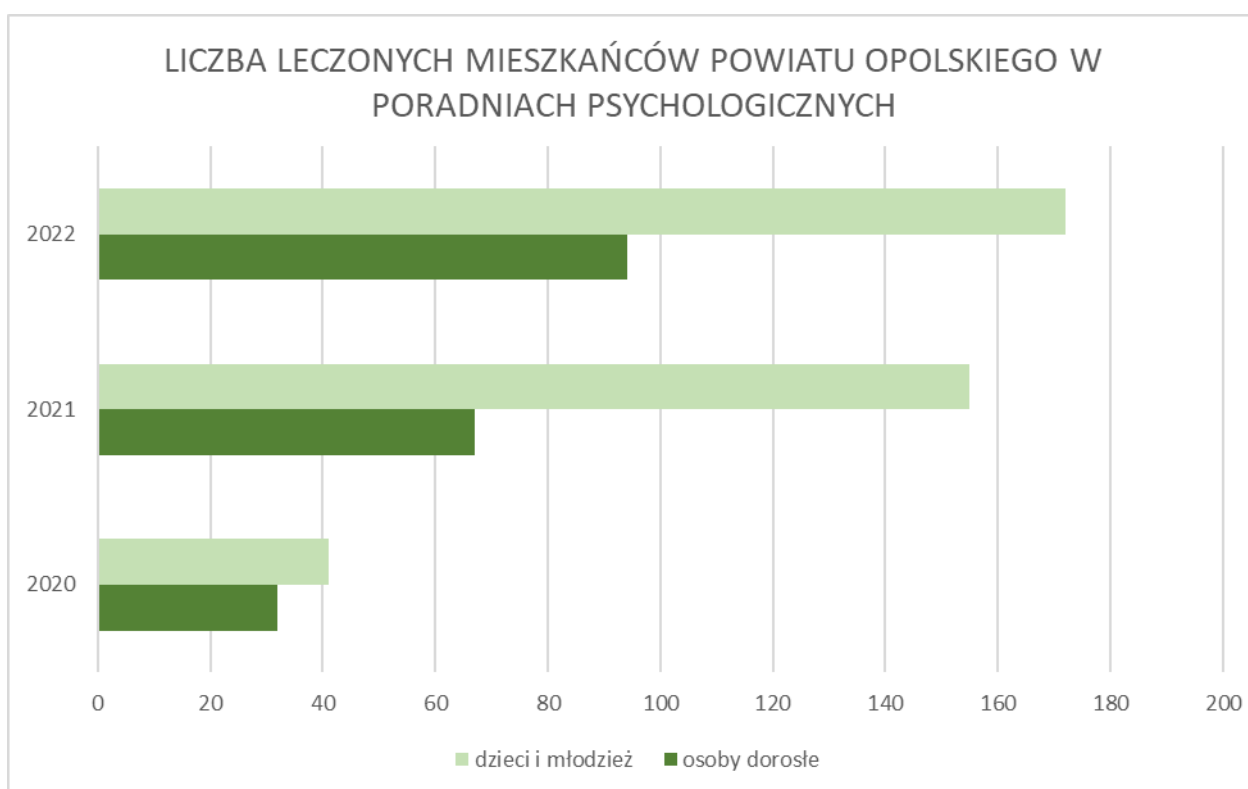
Źródło: Dane Opolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia w Opolu

Główne przyczyny leczenia w poradniach zdrowia psychicznego dorosłych mieszkańców powiatu opolskiego to zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu (zespół uzależnienia), zaburzenia depresyjne i lękowe, schizofrenia, zaburzenia adaptacyjne, epizody depresyjne i neurastenia.

Natomiast najczęstszym rozpoznaniem u dzieci i młodzieży z terenu powiatu opolskiego w ambulatoryjnym leczeniu psychiatrycznym są: zaburzenia emocjonalne okresu dzieciństwa, zespoły nadpobudliwości ruchowej i psychoruchowej, zaburzenia aktywności i uwagi, autyzm dziecięcy, Zespół Aspergera oraz jadłowstręt psychiczny (anoreksja).

Źródło: Dane Opolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia w Opolu

Źródło: Dane Opolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia w Opolu

Stan zdrowia psychicznego mieszkańców powiatu opolskiego obrazują również dane dotyczące liczby hospitalizacji na oddziałach psychiatrycznych oraz w poradni zdrowia psychicznego Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. Św. Jadwigi w Opolu, jak również przyczyny tych hospitalizacji.

Tabela nr 6. Liczba pacjentów z powiatu opolskiego leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. Św. Jadwigi w Opolu

Oddziały i poradnie Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. św. Jadwigi	2020	2021	2022
Oddział Psychiatrii dla Dorosłych (A+B+C)	199	192	227
Oddział Psychiatrii dla Dzieci i Młodzieży	29	42	46
Dzienny Oddział Psychiatryczny	12	10	14
Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dorosłych	846	749	719
Zespół Leczenia Środowiskowego	120	89	102

Źródło: Dane Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. św. Jadwigi w Opolu

Zaburzenia psychiczne najczęściej diagnozowane u dzieci i młodzieży to zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym, które wymagają profesjonalnej pomocy psychiatrycznej i psychologicznej. Stanowią one ponad połowę przyczyn hospitalizacji na oddziale szpitalnym w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. Św. Jadwigi w Opolu, i jak widać w poniższej tabeli tendencja jest wzrostowa.

W przypadku pełnoletnich mieszkańców powiatu opolskiego do najczęściej diagnozowanych zaburzeń psychicznych należy: schizofrenia, zaburzenia organiczne (np. otępienie czy zaburzenie osobowości i zachowania w przebiegu różnych chorób), zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu oraz substancji psychoaktywnych, depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe a także zaburzenia nerwicowe związane ze stresem.

Tabela nr 7. Przyczyny hospitalizacji pacjentów z terenu powiatu opolskiego w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. Św. Jadwigi w Opolu

Przyczyny hospitalizacji		2020	2021	2022
Oddział Dzienny	Schizofrenia	8	7	11
	Zaburzenia organiczne	2	1	1
	Epizody afektywne	2	1	0
	Depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe	0	1	1
	Inne zaburzenia nastroju (afektywne)	0	0	1
Oddział Psychiatrii Dzieci i Młodzieży	Zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym	19	21	24
	Epizody afektywne	3	5	7
	Schizofrenia	2	4	1
	Zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne	1	2	4
	Upośledzenie umysłowe	1	5	6
	Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami odżywiania	3	2	0
	Całościowe zaburzenia rozwojowe	0	0	2
	Depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe	0	1	0
	Zaburzenia schizotypowe: schizoaktywne i urojeniowe	0	0	1
	Obserwacja bez postawienia rozpoznania psychiatrycznego	0	2	1

Oddziały Psychiatryczne dla Dorosłych	Schizofrenia	92	73	89
	Zaburzenia organiczne	25	31	28
	Zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu oraz substancji psychoaktywnych	28	25	31
	Depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe	13	22	12
	Zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne	15	12	18
	Epizody afektywne	6	9	16
	Zaburzenia schizotypowe: schizoaktywne i urojeniowe	7	8	15
	Zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych	4	7	6
	Upośledzenie umysłowe	8	0	3
	Obserwacja bez postawienia rozpoznania psychiatrycznego	0	1	7
	Inne zaburzenia nastroju (afektywne)	1	2	2
	Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami odżywiania	0	2	0

Źródło: Dane Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. św. Jadwigi w Opolu

Leczenie chorób i zaburzeń psychicznych prowadzone jest również w 116 Szpitalu Wojskowym z Przychodnią SP ZOZ w Opolu – na Oddziale Psychogeriatrycznym i Psychosomatycznym, a także w Poradni Zdrowia Psychicznego.

Tabela nr 8. Liczba pacjentów z powiatu opolskiego leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w 116 Szpitalu Wojskowym z Przychodnią SP ZOZ w Opolu

Oddziały i poradnie 116 Szpitala Wojskowego z Przychodnią SP ZOZ	2020	2021	2022
Oddział Psychogeriatryczny	15	12	14
Oddział Psychosomatyczny	30	25	22
Poradnia Zdrowia Psychicznego	73	68	59

Źródło: Dane 116 Szpitala Wojskowego z Przychodnią SP ZOZ w Opolu

Najczęściej wykazywane rozpoznania chorobowe pacjentów na tych oddziałach szpitalnych to: zaburzenia nastroju, zaburzenia procesów poznawczych, zaburzenia depresyjne, lękowe, nerwicowe, zaburzenia adaptacyjne, zaburzenia osobowości, zaburzenia snu, myśli i czynności natrętne.

3. Struktura zatrudnienia

Ogólna liczba bezrobotnych w powiecie opolskim, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opolu, na koniec 2022 r. wynosiła 1974 osoby, z czego 150 to osoby niepełnosprawne. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie w 2022 r. to 6,2% (w województwie opolskim 6,1%).

Tabela nr 9. Liczba mieszkańców powiatu opolskiego zarejestrowanych w PUP w Opolu

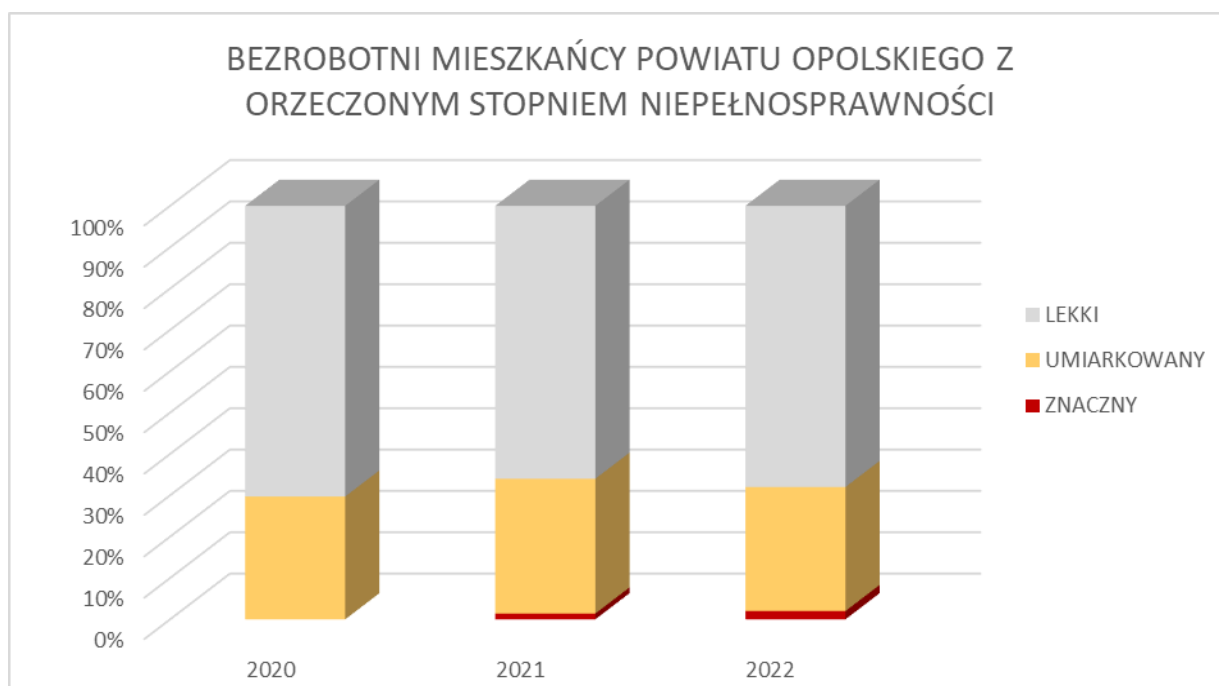
Stan na dzień 31 XII	ogółem	Stopa bezrobocia [%]	Bezrobotni niepełnosprawni	
			ogółem	Osoby z niepełnosprawnością oznacz. symbolem 01-U, 02-P
2020	2598	7,4	148	30
2021	2123	6,1	144	26
2022	1974	6,2	150	26

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu

Tabela nr 10. Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych mieszkańców powiatu opolskiego zarejestrowanych w PUP w Opolu, według stopnia niepełnosprawności i wykształcenia

Stan na dzień 31 XII	Stopień niepełnosprawności			wykształcenie			
	znaczny	umiarkowany	lekki	podstawowe	zawodowe	średnie	wyższe
2020	0	44	104	39	75	26	8
2021	2	47	95	45	63	32	4
2022	3	45	102	55	58	30	7

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu

Najliczniejszą grupę zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców powiatu opolskiego wśród osób niepełnosprawnych stanowią osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności. W 2020 r. odsetek tych osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opolu stanowił 70,3%, a w latach kolejnych odpowiednio 66% i 68%.

4. Zasoby instytucjonalne w zakresie zdrowia psychicznego na terenie Powiatu Opolskiego

4.1. Ambulatoryjna i stacjonarna psychiatryczna opieka zdrowotna

Tabela nr 11. Placówki medyczne na terenie powiatu opolskiego realizujące świadczenia psychiatryczne i leczenia uzależnień w ramach kontraktu z NFZ

Nazwa placówki	Nazwa poradni	Adres	Zakres świadczeń
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej DOMED	Poradnia Zdrowia Psychicznego	ul. Szkolna 21, 46-061 Zimnice Wielkie Tel. 77 4648518	Świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dorosłych
Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej ELIKSIR	Poradnia Zdrowia Psychicznego Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia	ul. Częstochowska 31, 46-040 Ozimek Tel. 77 4651051	Świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dorosłych Leczenie uzależnień od alkoholu
Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień	Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień Hostel dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych	ul. Leśna 2, 46-053 Zbicko Tel. 77 4027590 Filia w Graczach ul. Bazaltowa 12 49-156 Gracze	Rehabilitacja uzależnionych od substancji psychoaktywnych Leczenie uzależnień od substancji psychoaktywnych w hostelu

Źródło: dane ze strony internetowej NFZ w Opolu

Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień MONAR

Ośrodek Monar zajmuje się terapią, rehabilitacją i readaptacją osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych (narkotyków, leków, innych środków zmieniających świadomość), również w połączeniu z alkoholem. Czas trwania programu rehabilitacyjnego to okres 12 miesięcy. W tym czasie pacjenci korzystają z terapii grupowej, indywidualnej oraz terapii zajęciowej. Program oparty jest głównie na metodzie społeczności terapeutycznych i obejmuje szereg oddziaływań zarówno terapeutycznych, jak i społecznych, mających na celu odbudowanie takich norm i wartości, jak uczciwość, odpowiedzialność, szczerłość, przyjaźń itd. Prowadzone są zajęcia psychoedukacyjne, treningi relaksacyjne zwiększające umiejętność radzenia sobie ze stresem, treningi radzenia sobie z agresją, złością, podnoszące umiejętności komunikacji interpersonalnej, ergoterapię, rekreację ruchową i artystyczną.

Koniecznym warunkiem podjęcia i kontynuowania terapii jest podporządkowanie się podstawowym normom społeczności terapeutycznej: abstynencja od narkotyków, alkoholu i innych substancji zmieniających świadomość, wykluczenie jakichkolwiek kontaktów seksualnych pomiędzy uczestnikami programu, powstrzymywanie się od przemocy fizycznej i psychicznej, pomaganie innym członkom społeczności oraz aktywne uczestnictwo w życiu ośrodka. W procesie terapii mają miejsce systematycznie organizowane obozy terapeutyczne (narcciarstwo, turystyka górską, kajakarstwo) oraz uczestnictwo w dużych imprezach sportowych (maratony, mecze piłkarskie) i kulturalnych na terenie całego kraju.

Przy Ośrodku Monar w Zbicku działa Hostel dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych.

Do Ośrodka Monar w Zbicku przyjmowane są osoby pełnoletnie, zarówno kobiety jak i mężczyźni, również matki z dziećmi. Do Ośrodka Monar w Graczach przyjmowani są wyłącznie pełnoletni mężczyźni.

4.2. Pomoc społeczna

Ośrodki pomocy społecznej udzielają pomocy i wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi, zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej. W szczególności jest to praca socjalna skierowana na rozpoznanie problemów osób z zaburzeniami psychicznymi, motywowanie do podjęcia leczenia, organizacja poradnictwa specjalistycznego dla osób chorych i ich rodzin (psychologicznego, pedagogicznego, prawnego), kierowanie osób do domów pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych, świadczenia pieniężne w formie zasiłku stałego oraz wsparcie w formie zasiłków okresowych i celowych. Osoby z zaburzeniami psychicznymi, legitymujące się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności mogą ubiegać się również o zasiłek pielęgnacyjny.

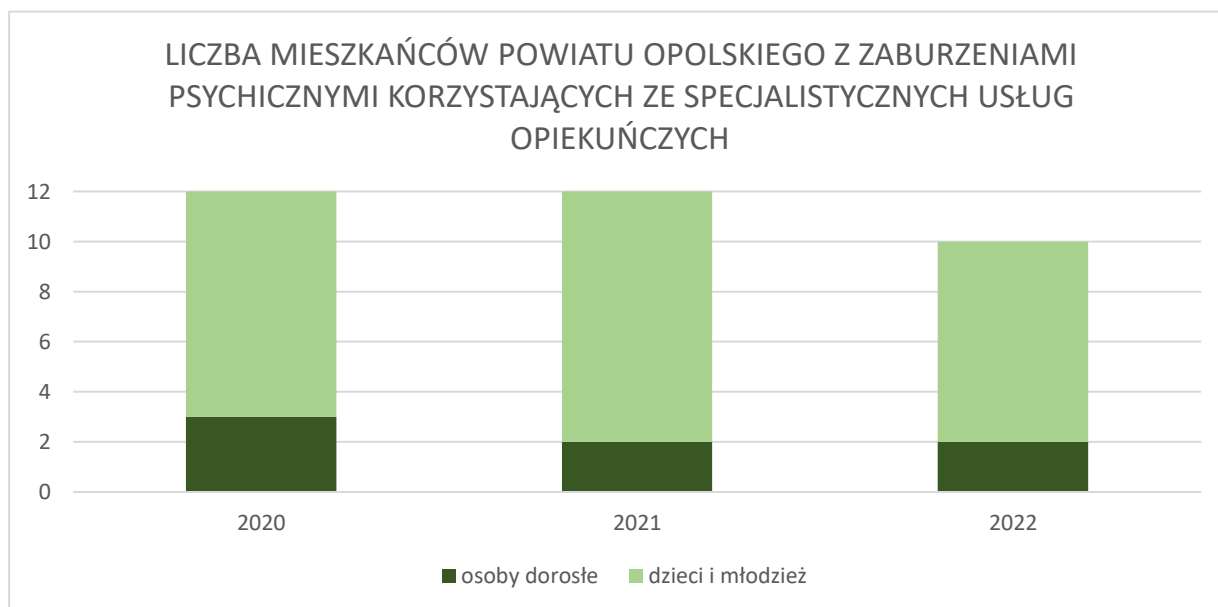
Osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz z niepełnosprawnością intelektualną, które wymagają opieki i pomocy innych osób, ośrodek pomocy społecznej przyznaje specjalistyczne usługi opiekuńcze, ustalając ich zakres, okres i miejsce świadczenia. Usługi mają być dostosowane do szczególnych potrzeb osób wymagających pomocy, wynikających z rodzaju ich schorzenia lub niepełnosprawności, i obejmują głównie pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną i pielęgnację czy zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Tabela nr 12. Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie powiatu opolskiego

Nazwa placówki	Adres	Kontakt
Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzastowicach	ul. Dworcowa 38, 46-053 Chrzastowice	77 421 92 20 opschrastowice@op.pl
Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie	ul. Plac Powstańców Śląskich 2 49-120 Dąbrowa	77 464 10 08, 77 464 17 78 ops@gminadabrowa.pl
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzeńcu Wielkim	ul. Namysłowska 28 46-081 Dobrzeń Wielki	77 403 25 50 dobrzen@dobrzewielki.pl
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komprachcicach	ul. Ks. Bilińskiego 2, 46-070 Komprachcice	77 464 73 05 kontakt@gops.komprachcice.pl
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łubnianach	ul. Opolska 53 a, 46-024 Łubniany	77 421 19 58 kierownik.gops@lubniany.pl
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Murowie	ul. Wolności 20/1, 46-030 Murów	77 421 44 75 gops@murow.pl
Ośrodek Pomocy Społecznej w Niemodlinie	ul. Bohaterów Powstań Śl. 37 49-100 Niemodlin	77 460 79 45 sekretariat@opsniemodlin.pl
Ośrodek Integracji i Pomocy Społecznej w Ozimku	ul. Ks. Dzierżona 4b, 46-040 Ozimek,	77 462 28 77, 77 462 28 84 oiips@ugim.ozimek.pl
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Popielowie	ul. Powstańców 12 49-090 Popielów	77 427 57 10 do 11, gops.kierownik@popielow.pl
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Prószkowie	ul. Opolska 17 46-060 Prószków	77 464 30 53, 77 401 37 15 krmops@proszkow.pl

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie Opolski,	ul. Cmentarna 5 46-050 Tarnów Opolski	77 400 35 50 gopstarnowop@wp.pl
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tułowicach	ul. Porcelanowa 8, 49-130 Tułowice	77 460 06 71, 77 460 06 73, opstulowice@opstulowice.pl
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turawie	ul. Opolska 39 c, 46-045 Turawa	77 421 22 29 gops@turawa.pl

Źródło: dane z OPS z terenu powiatu opolskiego

Źródło: dane z OPS z terenu powiatu opolskiego

4.3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu, ul. Książąt Opolskich 27, tel. 77 4420504, pcpropole@pcpropole.pl, wykonuje zadania Powiatu z zakresu pomocy społecznej oraz rehabilitacji osób niepełnosprawnych, a obszarem jego działania jest powiat opolski. Do zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi należy m.in.:

- organizowanie wsparcia w sytuacjach kryzysowych, polegające na zapewnieniu bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego w zakresie psychologii, pracy socjalnej, prawa oraz pedagogiki,
- informowanie oraz motywowanie do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym oraz psychologiczno-terapeutycznym;
- udostępnianie materiałów z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej za pośrednictwem środków masowego przekazu,
- zabezpieczanie miejsc schronienia dla osób doznających przemocy domowej;
- realizacja programów profilaktycznych dla rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej,
- wspomaganie rodzin z problemami opiekuńczo- wychowawczymi w prawidłowym pełnieniu ról,
- zwiększenie świadomości na temat zjawiska przemocy, dostępnych form wsparcia oraz informacji o instytucjach pomocowych.

Przy PCPR w Opolu działa:

- **Ośrodek Interwencji Kryzysowej**, który oferuje bezpłatne wsparcie psychologiczne, socjalne, pedagogiczne i prawne dla osób dotkniętych przemocą domową, kryzysem małżeńskim, konfliktem rodzinnym, trudnościami wychowawczymi, żałobą, klęską żywiołową, itp. Dyżur pełniony jest w poniedziałki i czwartki w godz. 15.30-17.30.
- **Powiatowe Centrum Wsparcia Rodziny**, które ma charakter wielospecjalistyczny i świadczy nieodpłatną pomoc socjalną, psychiatryczną, psychologiczną i terapeutyczną z zakresu terapii uzależnień. Powstało z myślą o pomocy nie tylko rodzinom i osobom dotkniętym trudnymi chwilami, będących w kryzysie lub zmagających się z problemami opiekuńczo- wychowawczymi, ale także tym, którzy chcą się wzmacniać w pokonywaniu przeciwności, chcą żyć pełniej, chcą się rozwijać. W celu skorzystania ze wsparcia konieczny jest kontakt telefoniczny 77 44 10 567.

4.4. Domy Pomocy Społecznej

Głównym zadaniem domów opieki społecznej jest zapewnienie całodobowej opieki oraz zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych, edukacyjnych, społecznych i religijnych. Do domów pomocy społecznej mogą być kierowane osoby, które z uwagi na wiek, sytuację życiową, warunki rodzinne, mieszkaniowe, materialne kwalifikują się do korzystania z tej formy pomocy. Mogą to być również osoby przewlekle chore, których stan zdrowia nie wymaga leczenia szpitalnego, natomiast istnieje uzasadniona potrzeba stałej opieki.

Tabela nr 13. Domy Pomocy Społecznej na terenie powiatu opolskiego

Nazwa placówki	Adres	Profil
Dom Pomocy Społecznej w Prószkowie	ul. Zamkowa 8, 46-060 Prószków tel. 77 4648092	Osoby niepełnosprawne intelektualnie Osoby przewlekle somatycznie chore Osoby w podeszłym wieku
Dom Pomocy Społecznej w Dobrzeniu Wielkim prowadzony przez Siostry Franciszkanki	ul. Kościelna 11 46-081 Dobrzeń Wielki tel. 77 4695215 zakladop@poczta.onet.pl	Osoby przewlekle somatycznie chore Osoby w podeszłym wieku

Źródło: opracowanie własne

Dom Pomocy Społecznej w Prószkowie

Dom jest placówką pomocy społecznej przeznaczoną do stałego pobytu 216 mieszkańców (kobiet i mężczyzn). Posiada dwa profile, tj. dla osób niepełnosprawnych intelektualnie (174 miejsca) oraz osób przewlekle somatycznie chorych (42 miejsca). Zapewniona jest profesjonalna opieka pielęgniarska i lekarska oraz dostęp do zabiegów rehabilitacyjnych i warsztatów terapii zajęciowej. Prowadzone są m.in. zajęcia z gimnastyki ogólnorozwojowej, muzykoterapii, biblioterapii, teatroterapii, zajęcia kulinarne, plastyczne i rękodzielnicze. Działają dwa gabinety rehabilitacyjne wyposażone w sprzęt do kinezyterapii i fizykoterapii, dostosowany do schorzeń i wieku mieszkańców Domu. Świadczone są usługi rehabilitacyjne z zakresu usprawniania w schorzeniach neurologicznych, reumatycznych oraz narządów

ruchu. Z zakresu fizykoterapii wykonywane są zabiegi światłolecznicze, elektrolecznicze, inhalacje oraz masaże

Przy Domu Pomocy Społecznej w Prószkowie funkcjonuje Dom Dziennego Pobytu przeznaczony jest dla osób nieaktywnych zawodowo w wieku 60+, które ze względu na wiek, stan zdrowia, niepełnosprawność ruchową, sytuację życiową, warunki rodzinne, materialne oraz bezradność w sprawach prowadzenia własnego gospodarstwa domowego wymagają pomocy i wsparcia osób trzecich. Dom dysponuje 20 miejscami dla uczestników zajęć oraz 4 miejscami całodobowego okresowego pobytu.

Dom Pomocy Społecznej w Dobrzaniu Wielkim prowadzony przez Siostry Franciszkańki

Dom jest placówką pomocy społecznej przeznaczoną dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekłe somatycznie chorych, kobiet i mężczyzn (55 miejsc). Przyjmowane są wszystkie osoby z terenu całej Polski, niezależnie od ich statusu społecznego, materialnego, przekonań politycznych i religijnych. Zapewnia całodobowe zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych, opiekuńczych, społecznych, kulturalnych i religijnych, opiekę pielęgniarską, lekarską oraz rehabilitację i terapię zajęciową.

4.5. Warsztaty Terapii Zajęciowej

Celem działalności warsztatów terapii zajęciowej jest rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością – w tym również z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną, poprawa zaradności osobistej i sprawności psychofizycznej oraz przygotowanie do w miarę samodzielnej egzystencji w społeczeństwie. Zadaniem Warsztatów jest ogólne usprawnianie, rozwój umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz nauka różnych technik terapii i umiejętności zawodowych, których znajomość może w przyszłości pomóc uczestnikowi w znalezieniu zatrudnienia.

Tabela nr 14. Warsztaty Terapii Zajęciowej na terenie powiatu opolskiego

Nazwa placówki	Adres	Instytucja prowadząca
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Starych Siołkowicach	ul. Piastowska 28 46-083 Stare Siołkowice tel. 774692432, staresiolkowice@gmail.com	Caritas Diecezji Opolskiej
Warsztat Terapii Zajęciowej w Tarnowie Opolskim	ul. Korczaka 1 45-050 Tarnów Opolski tel. 882651078, atzto@fundacjadom.opole.pl	Fundacja „Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym”

Źródło: opracowanie własne

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Starych Siołkowicach

Uczestnikami Warsztatów mogą być osoby powyżej 16 roku życia m.in. z zaburzeniami psychicznymi, posiadające orzeczenie z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności wraz ze wskazaniem do uczestnictwa w terapii zajęciowej. W zajęciach może uczestniczyć 30 osób. Terapia prowadzona jest w grupach terapeutycznych oraz indywidualnie w zakresie terapii pedagogicznej, rehabilitacji medycznej (grupowej

i indywidualnej). Prowadzone są także zajęcia z socjoterapii i pedagogiki zabawy. Wszystkie spotkania posiadają charakter indywidualnych programów terapeutycznych. Zajęcia odbywają się w 6 pracowniach: ceramicznej, malarstwa, zabawkarska, informatycznej, kulinarnej i ogrodniczej. Do dyspozycji jest również gabinet rehabilitacyjny, gabinet pedagoga, psychologa oraz duża sala do zajęć grupowych i imprez integracyjnych.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Tarnowie Opolskim

Uczestnikami warsztatów mogą być osoby, które ukończyły 18 rok życia i posiadają orzeczenie z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności wraz ze wskazaniem do uczestnictwa w terapii zajęciowej oraz mieszkające na terenie powiatu opolskiego. W zajęciach może uczestniczyć 30 osób. Warsztat składa się z 6 pracowni: gospodarstwa domowego, techniczno-ogrodniczej, ceramicznej, informatyczno-zawodowej, malarskiej i rękodzieła artystycznego. Oferta terapeutyczna Warsztatu obejmuje dodatkowo wycieczki i spotkania integracyjne lokalnego środowiska, wsparcie psychologa, zajęcia rehabilitacji ruchowej i fizjoterapii, praktyki zawodowe.

4.6. Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne

Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne są specjalistycznymi placówkami systemu oświaty prowadzącymi działalność diagnostyczną, terapeutyczną, profilaktyczną i doradczą w środowiskach wychowujących dzieci i młodzież. Poradnie udzielają pomocy dzieciom, uczniom, ich rodzicom i prawnym opiekunom, nauczycielom przedszkoli, szkół i placówek mających siedzibę na terenie działania Poradni. Podstawowe zadania Poradnia realizuje w szczególności przez: diagnozę, konsultacje, terapię, psychoedukację, doradztwo, mediacje, interwencje w środowisku ucznia, działalność profilaktyczną i działalność informacyjną.

Tabela nr 15. Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne dla mieszkańców powiatu opolskiego

Nazwa placówki	Adres
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Opolu	ul. Ks. Opolskich 27, 45-006 Opole, tel. 77 4410245, sekretariat@pppopole.pl
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ozimku	ul. Częstochowska 31, 46-040 Ozimek, tel. 77 4651254, sekretariat@pppozimek.pl
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Niemodlinie	ul. Wojska Polskiego 5, 49-100 Niemodlin, tel. 77 4606363, pppniemodlin@o2.pl

Źródło: opracowanie własne

Do podstawowych zadań Poradni należą:

1. diagnozowanie poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci i młodzieży;
2. wspomaganie dzieci i młodzieży odpowiednio do ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, w tym zwłaszcza dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionych, niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym, ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, z zaburzeniami komunikacji językowej, z chorobami przewlekłymi;

3. prowadzenie terapii dzieci i młodzieży, w zależności od rozpoznanych potrzeb, w tym dzieci i młodzieży z zaburzeniami rozwojowymi, z zachowaniami dysfunkcyjnymi, niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym, oraz ich rodzin;
4. pomoc dzieciom i młodzieży w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej oraz wspieranie nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek w planowaniu i realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego;
5. wspomaganie dzieci i młodzieży z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanymi z wcześniejszym kształceniem za granicą;
6. pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień dzieci i młodzieży;
7. podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, w tym udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka oraz ich rodzicom;
8. współpraca ze szkołami i placówkami w rozpoznawaniu u uczniów specyficznych trudności w uczeniu się,
9. współpraca z przedszkolami, szkołami i placówkami przy opracowywaniu i realizowaniu indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych oraz planów działań wspierających,
10. współpraca w udzielaniu i organizowaniu przez przedszkola, szkoły i placówki pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
11. wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny, przedszkola, szkoły lub placówki, w tym udzielanie nauczycielom pomocy w rozwiązywaniu problemów dydaktyczno-wychowawczych;
12. prowadzenie edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego, wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli;
13. udzielanie, we współpracy z placówkami doskonalenia nauczycieli, wsparcia merytorycznego nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych i specjalistom udzielającym pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolach, szkołach i placówkach.

W Poradniach działa Zespół Orzekający, wydający orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania oraz opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do czasu podjęcia nauki w szkole.

4.7. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu, ma siedzibę na ul. Książąt Opolskich 27, tel. 77 4412314, pzon@powiatopolski.pl. Został powołany decyzją Starosty Opolskiego za zgodą Wojewody i funkcjonuje od dnia 1 stycznia 2009 r. a od 1 stycznia 2017 r. swoim zasięgiem obejmuje również Miasto Opole. Realizuje on na rzecz mieszkańców Powiatu Opolskiego i Miasta Opola zadania wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r.

o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności z dnia 15 lipca 2003 r. W skład Zespołu wchodzi 28 członków, w tym 16 lekarzy i 3 psychologów.

Do zadań Zespołu należy m.in. wydawanie orzeczeń o niepełnosprawności dla dzieci przed 16 rokiem życia i wydawanie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób dorosłych po 16 roku życia.

4.8. Powiatowy Urząd Pracy

Powiatowy Urząd Pracy w Opolu, ul. Hubala 21, tel. 77 44 22 929, opop@praca.gov.pl realizuje m.in. zadania z zakresu promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.

Aktywizacja zawodowa osób z chorobami psychicznymi stanowi poważne wyzwanie dla instytucji rynku pracy, gdyż w grupie tej problemy rehabilitacji zawodowej i integracji społecznej wzajemnie się przenikają. Grupa ta, zagrożona wykluczeniem społecznym, charakteryzuje się długotrwałym pozostawaniem w bierności zawodowej chociażby ze względu na obawy pracodawców przed zatrudnieniem osób z zaburzeniami psychicznymi. Powiatowy Urząd Pracy w Opolu zajmuje się aktywizacją zawodową osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności, zaliczanych do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym również z chorobami psychicznymi. Wobec tej grupy klientów stosowane są usługi i instrumenty rynku pracy zgodne z przepisami Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Osoby chore psychicznie, poszukujące zatrudnienia, mogą korzystać z pośrednictwa pracy gdzie świadczona jest pomoc w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia z uwzględnieniem rodzaju schorzenia i wskazań do zatrudnienia oraz poradnictwa zawodowego indywidualnego. Powiatowy Urząd Pracy w Opolu realizując zadanie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, w tym osób z chorobami psychicznymi finansuje ze środków Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych lub Europejskiego Funduszu Społecznego m.in.: szkolenia zawodowe, staże, zatrudnienie subsydiowane, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej oraz zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej.

Tabela nr 16. Rodzaj wsparcia dla bezrobotnych mieszkańców powiatu opolskiego zarejestrowanych w PUP w Opolu z niepełnosprawnością oznaczoną symbolem 01-U, 02-P)

Stan na dzień 31 XII	Rodzaj aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością oznacz. symbolem 01-U, 02-P					
	staże	szkolenia	roboty publiczne	prace interwencyjne	prace społecznie użyteczne	inne
2020	1	0	0	0	2	0
2021	2	0	0	0	1	0
2022	2	0	0	0	0	0

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu

4.9. Placówki oświatowe

Na terenie Powiatu Opolskiego znajduje się Zespół Niepublicznych Szkół Specjalnych w Kup dla uczniów ze sprzężonymi niepełnosprawnościami i autyzmem im. „Alicji po drugiej stronie lustra”, ul. Karola Miarki 10-12, 46-082 Kup. W skład Zespołu Szkół wchodzi:

- Niepubliczne Przedszkole Specjalne dla dzieci z autyzmem,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa Specjalna dla uczniów ze sprzężonymi niepełnosprawnościami, autyzmem,
- Niepubliczna Szkoła Przesposabiająca do Pracy,
- Niepubliczna Branżowa Szkoła I stopnia dla uczniów z autyzmem.

Przedszkole, szkoła podstawowa i szkoła przysposabiająca do pracy przeznaczona jest dla dzieci i młodzieży z autyzmem, zespołem Aspergera, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym oraz ze sprzężonymi niepełnosprawnościami.

W branżowej szkole I stopnia kształci się młodzież z autyzmem, zespołem Aspergera oraz z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim.

Głównym celem Zespołu Szkół jest przygotowanie uczniów do życia w integracji ze społeczeństwem ludzi pełnosprawnych poprzez: osiągnięcie możliwie wszechstronnego rozwoju uczniów w dostępnym im zakresie za pomocą specjalnych metod nauczania, umożliwienie absolwentom dokonania świadomego wyboru dalszego kształcenia zawodowego, przygotowanie do wykonania wybranego zawodu.

4.10. Fundacje i organizacje pozarządowe

Na terenie powiatu opolskiego działają fundacje, które realizują zadania na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi oraz niepełnosprawnością intelektualną:

1. Fundacja „Mental” z siedzibą w Turawie. Celem Fundacji jest m.in. pomoc osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin w formie leczenia, terapii i rehabilitacji uzależnień i chorób cywilizacyjnych, pomoc i psychoterapia dla osób cierpiących na zaburzenia psychiczne, neurologiczne i psychosomatyczne, wspieranie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, organizowanie grup wsparcie, pomoc finansowa, rzeczowa i edukacyjna osobom cierpiącym na zaburzenia psychiczne lub neurologiczne, podnoszenie świadomości ochrony zdrowia psychicznego, w szczególności propagowanie wiedzy na temat chorób afektywnych, depresji i innych chorób cywilizacyjnych, organizowanie warsztatów terapii zajęciowej.
2. Fundacja „Świadomość” z siedzibą w Zawadzie. Celem Fundacji jest m.in. pomoc osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin w formie leczenia, terapii i rehabilitacji uzależnień i chorób cywilizacyjnych, pomoc i psychoterapia dla osób cierpiących na zaburzenia psychiczne, neurologiczne, psychosomatyczne i inne schorzenia somatyczne, wspieranie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, pomoc finansowa, rzeczowa i edukacyjna osób cierpiących na zaburzenia psychiczne lub neurologiczne, upowszechnienie i ochrona osób z zaburzeniami psychicznymi i neurologicznymi, działania na rzecz podnoszenia świadomości ochrony zdrowia psychicznego, rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z problemami psychicznymi, organizowanie warsztatów terapii zajęciowej, organizowanie i prowadzenie Zakładów Aktywności Zawodowej oraz Ośrodków Wsparcia, tworzenie, wyposażenie i prowadzenie mieszkań chronionych, rodzinnego domu pomocy dla osób

wymagających wsparcia, hosteli dla osób potrzebujących, w tym z zaburzeniami psychicznymi i psychosomatycznymi.

3. Fundacja aktywizacji i edukacji społecznej „Senso” z siedzibą w Prószkowie. Celem Fundacji jest m.in. doradztwo psychologiczne, psychoedukacja (różne formy terapii i psychoterapii grupowej oraz indywidualnej), przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym, integracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
4. Fundacja „Życie jest teraz” z siedzibą w Chrzastowicach. Celem Fundacji jest m.in. wspieranie zdrowia psychicznego dzieci, młodzieży i dorosłych, przeciwdziałanie uzależnieniom, patologiom społecznym, wykluczeniu społecznemu, przemocy i agresji, psychoedukacja, pomoc psychologiczna, psychoterapeutyczna dla dzieci, młodzieży i dorosłych, wsparcie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, promocja zdrowia psychicznego.
5. Fundacja „Laboratorium Zmian” z siedzibą w Dobrzenu Wielkim. Celem Fundacji jest m.in. poprawa jakości życia osób chorych i niepełnosprawnych psychicznie lub fizycznie oraz ich rodzin, a także zwiększenie w społeczeństwie zrozumienia dla ich funkcjonowania.
6. Fundacja „EMOVERE” z siedzibą w Prądach. Misją Fundacji jest promowanie zdrowia fizycznego i psychicznego, promowanie zatrudnienia i aktywizacji zawodowej wśród grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Na terenie Powiatu Opolskiego działają również organizacje pozarządowe, które w zadaniach statutowych mają wyszczególnione zadania na rzecz ochrony i promocji zdrowia psychicznego.

III. CELE PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023–2030, na podstawie którego opracowany jest niniejszy Program, określa następujące cele główne i cele szczegółowe:

1. zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb:
  - upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej,
  - upowszechnienie nowego modelu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży opartego o trzy poziomy referencyjne,
  - upowszechnianie i zapewnienie dostępu do specjalistycznych programów terapeutycznych oraz procedur diagnostycznych,
  - upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego,
  - aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi,
  - skoordynowanie dostępnych form opieki i wsparcia,
  - udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom,
  - opracowanie i wdrożenie nowego, zintegrowanego i kompleksowego modelu opieki nad osobami uzależnionymi i ich bliskimi,
  - upowszechnienie rekomendowanych założeń do programów terapeutycznych dla dzieci i młodzieży problemowo korzystających z nowych technologii cyfrowych,
  - opracowanie we współpracy z towarzystwami naukowymi właściwymi w sprawach uzależnień oraz z podmiotami zraszającymi psychoterapeutów uzależnień, standardów lub rekomendacji postępowania medycznego, psychologicznego i psychoterapeutycznego w podmiotach prowadzących działalność leczniczą w zakresie leczenia uzależnień;
2. prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi:
  - prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących przedstawiania wizerunku osób z zaburzeniami psychicznymi w mediach,
  - prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących konieczności szanowania praw osób z zaburzeniami psychicznymi

IV. CELE SZCZEGÓŁOWE I DZIAŁANIA

1. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz doświadczającym kryzysu psychicznego wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia

1.1. Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego

Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
Informacje o dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Zamieszczanie i aktualizacja informacji na stronach internetowych i w mediach społecznościowych	Starostwo Powiatowe w Opolu PUP w Opolu PCPR w Opolu Samorządy gminne	Praca ciągła

Zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie	Organizacja pomocy psychiatrycznej w sytuacjach kryzysowych oraz doraźnie w rodzinach zastępczych Kierowanie osób z niepełnosprawnością intelektualną do domów pomocy społecznej	PCPR w Opolu	Wg potrzeb
--	---	--------------	------------

1.2. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi

Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
Pośrednictwo pracy	Udzielanie pomocy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia z uwzględnieniem rodzaju schorzenia i wskazań do zatrudnienia	PUP w Opolu	Praca ciągła
Poradnictwo zawodowe indywidualne	Udzielanie pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia z uwzględnieniem potrzeb indywidualnych	PUP w Opolu	Praca ciągła
Finansowanie różnych form aktywizacji zawodowej ze środków Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych lub Europejskiego Funduszu Społecznego	Kierowanie do zatrudnienia subsydiowanego, szkoleń zawodowych i staży Przyznawanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej	PUP w Opolu	Praca ciągła

1.3. Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom

Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
Prowadzenie edukacji dotyczącej zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli	Szkolenia dla nauczycieli nt. rozpoznawania przemocy w rodzinie, Konsultacje dla rodziców nt. zapobiegania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych, Zajęcia dla uczniów nt. stresu i komunikacji interpersonalnej	Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne	Praca ciągła wg potrzeb
Udzielanie wsparcia merytorycznego nauczycielom, wychowawcom grup i specjalistom udzielającym pomocy psychologiczno-pedagogicznej w placówkach oświatowo-wychowawczych	Szkolenia i konsultacje indywidualne dla rodziców i nauczycieli Prowadzenie grupy wsparcia, dla pedagogów, psychologów dotyczących rozwiązywania problemów związanych ze zdrowiem psychicznym dzieci i młodzieży	Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne	Praca ciągła wg potrzeb

Wspomaganie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w prawidłowym pełnieniu ról	<p>Pomoc rodzinom w odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania</p> <p>Współpraca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z rodzinami zastępczymi w zakresie kształtowania prawidłowych wzorców i postaw rodzicielskich</p>	PCPR OIK PCWR	Praca ciągła wg potrzeb
Interwencja kryzysowa	Organizowanie wsparcia w sytuacjach kryzysowych	<p>Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne</p> <p>OIK</p> <p>Poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia</p> <p>Por. Zdrowia Psychicznego</p> <p>Stowarzyszenie Monar</p>	Praca ciągła wg potrzeb
Zapobieganie przemocy w rodzinie, w szkole i w środowisku lokalnym	<p>Realizacja programu zapobiegania przemocy w rodzinie, w szkole i w środowisku lokalnym poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększenie świadomości na temat zjawiska przemocy, dostępnych form wsparcia oraz informacji o instytucjach pomocowych, ▪ prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i edukacji skierowanej do dzieci i młodzieży, ▪ warsztaty z uczniami oraz z wychowankami placówek opiekuńczo-wychowawczych, ▪ organizacja spotkań instruktażowych z przedstawicielami publicznych szkół podstawowych w zakresie przeciwdziałania przemocy 	PCPR OIK Szkoly prowadzone przez Powiat Opolski	Praca ciągła

1.4. Przeciwdziałanie uzależnieniom dzieci i młodzieży od nowych technologii cyfrowych

Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
Profilaktyka e-uzależnień dzieci i młodzieży	Szkolenia dla uczniów i rodziców na temat uzależnienia dzieci i młodzieży od Internetu, komputera, telefonu komórkowego i innych urządzeń cyfrowych	Szkoly prowadzone przez Powiat Opolski Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne	Praca ciągła wg potrzeb

2. Zapobieganie stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi

2.1. Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi

Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
Zwiększenie integracji społecznej osób niepełnosprawnych intelektualnie	Udział osób niepełnosprawnych intelektualnie i osób z zaburzeniami psychicznymi w imprezach artystycznych, sportowych i integracyjnych	DPS w Prószkowie Warsztaty Terapii Zajęciowej	Praca ciągła

V. KOORDYNATOR PROGRAMU

Koordinatorem Programu będzie Zespół Koordynujący Realizację Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Opolskiego powołany Uchwałą Zarządu Powiatu Opolskiego Nr 2162/22 z dnia 12 maja 2022 r.

Do podstawowych zadań Zespołu należy:

- opracowanie Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Opolskiego uwzględniającego potrzeby ludności powiatu w zakresie zdrowia psychicznego i opieki psychiatrycznej oraz dostosowanie do nich skoordynowanej działalności różnych form pomocy społecznej i oparcia społecznego oraz aktywizacji zawodowej,
- realizacja, koordynowanie i monitorowanie Programu.

VI. ADRESACI PROGRAMU

Działania profilaktyczne w zakresie ochrony zdrowia psychicznego są podejmowane przede wszystkim wobec:

- dzieci, młodzieży, rodziców, pedagogów i psychologów szkolnych (środowisko szkolne),
- osób znajdujących się w sytuacjach stwarzających zagrożenie dla ich zdrowia psychicznego,
- osób niepełnosprawnych intelektualnie i z zaburzeniami psychicznymi.

Względem tych osób podejmowane powinny być działania zmierzające do zapewnienia wielostronnej, zintegrowanej i dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form pomocy niezbędnych do życia w środowisku społecznym, rodzinnym i zawodowym.

VII. REALIZATORZY PROGRAMU

Program może być realizowany we współpracy z następującymi instytucjami i organizacjami:

- administracja samorządowa,
- placówki służby zdrowia,
- Narodowy Fundusz Zdrowia,
- Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Domy Pomocy Społecznej,
- organizacje pozarządowe działające na rzecz zdrowia psychicznego.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego finansowany może być z różnych źródeł:

- środków własnych samorządu powiatowego,
- środków Narodowego Funduszu Zdrowia,
- środków własnych realizatorów i partnerów programu,
- środków pozyskanych z Unii Europejskiej,
- z innych funduszy.

IX. MONITORING

Podmioty realizujące poszczególne zadania corocznie przesyłać będą do Starostwa Powiatowego w Opolu sprawozdanie z realizacji Programu w roku poprzednim. Wskaźnikiem monitorującym jest odsetek populacji biorącej udział w działaniach/zadaniach Programu w danym roku. Zespół koordynujący, w ramach monitoringu, dokona analizy realizacji Programu.

Program zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju CZP oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży z terenu powiatu opolskiego

1. Cel Programu

Celem Programu jest zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb.

2. Adresaci Programu

Odbiorcami Programu są mieszkańcy powiatu opolskiego z zaburzeniami psychicznymi, znajdujące się w kryzysie psychicznym oraz rodziny tych osób, a także osoby z grup ryzyka.

3. Wskaźnik monitorujący

Wskaźnikiem monitorującym jest odsetek populacji biorącej udział w działaniach/zadaniach Programu w danym roku.

Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji
Zapewnienie opieki zdrowotnej na oddziałach psychiatrycznych	<ul style="list-style-type: none"> Wojewódzki Specjalistyczny Zespół Neuropsychiatryczny im. Św. Jadwigi w Opolu 116 Szpital Wojskowy z Przychodnią SP ZOZ w Opolu 	Zadanie ciągłe
Zapewnienie całodobowej opieki osobom z zaburzeniami psychicznymi	<ul style="list-style-type: none"> Domy pomocy społecznej o określonym profilu Zakład Opiekuńczo-Lecznicy o profilu psychiatrycznym 	Zadanie ciągłe
Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, niezdolnym do samodzielnego funkcjonowania, dostępności do usług wsparcia dziennego pobytu	<ul style="list-style-type: none"> Warsztaty Terapii Zajęciowej Dom Dziennego Pobytu przy DPS w Prószkowie Dzienny Oddział Psychiatryczny Wojewódzkiego Specjalistycznego Zespołu Neuropsychiatrycznego im. Św. Jadwigi w Opolu Dzienny Oddział Psychiatryczny 116 Szpitala Wojskowego z Przychodnią SP ZOZ w Opolu 	Zadanie ciągłe
Pomoc finansowa dla osób z zaburzeniami psychicznymi	<ul style="list-style-type: none"> Gminne/Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej 	Zadanie ciągłe
Zwiększenie dostępności do opieki psychologicznej i psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> Publiczne i niepubliczne poradnie psychologiczne i poradnie zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży Opolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia w Opolu 	Zadanie ciągłe
Zapewnienie osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej pomocy psychologicznej, socjalnej i prawnej	<ul style="list-style-type: none"> Gminne/Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej Ośrodek Interwencji Kryzysowej PCPR w Opolu Organizacje pozarządowe 	Zadanie ciągłe